

Pau Viciano
Doctor en Història Medieval per la UV
pau.viciano@uv.es

La República catalana i la construcció dels Països Catalans

La transformació de la Catalunya autònoma en un estat independent per força modificarà les perspectives de la construcció dels Països Catalans.

De fet, el mateix procés sobiranista del Principat ja ha estimulat el debat teòric i els posicionaments de les forces polítiques de la resta de territoris catalans. De vegades sense fer massa soroll mediàtic, per la prudència que imposen les reaccions anticatalanistes i l'heterogeneïtat de les formacions cridades a fer fora la dreta espanyola dels respectius governs autonòmics. Però les esperances i els temors que suscita el procés estan aquí. Els més optimistes hi veuen el paper positiu d'un estat català independent a l'hora de defensar la llengua i la cultura comunes i, sobretot, el factor de demostració que seria tenir a la vora un país lliure, pròsper i ben governat. Els pessimistes temen que la reacció espanyolista podria endur-se per davant els assoliments de la resistència cultural al País Valencià i a les Illes Balears, i ofegar definitivament les forces que, de manera incipient, hi qüestionen el sucursalisme polític encara dominant. De fet, el desnivell entre la consciència nacional del Principat i de la resta dels territoris ja hauria fet inviable el projecte dels Països Catalans. Però encara n'hi ha de més pessimistes: els qui temen que la República catalana, en un exercici de *realpolitik*, per a guanyar-se el reconeixement d'Espanya i de la comunitat internacional, podria renunciar a qualsevol iniciativa que pogués ser titllada d'irredemptista, i abandonaria així els valencians i balears a la seua sort, és a dir, a l'espanyolització definitiva. Ara bé, siga com siga, i segurament la realitat es trobarà en algun punt intermedi entre aquests extrems, el cert és que l'existència d'una República catalana independent modificarà les estratègies per fer del conjunt dels Països Catalans una veritable comunitat política.

Fins ara, el guió subjacent entre les principals forces nacionals de cada territori era que cadascú aniria fent país, dins del seu

Valencians i balears hauran de cohesionar les seues societats al voltant d'un sobiranisme entès com una oportunitat de progrés social

marc autonòmic, fins que els territoris diguem-ne perifèrics s'acostarien als nivells de conscienciació del Principat, per poder bastir aleshores solidaritats que ens permetrien fer el salt a la sobirania tots plegats. Però si Catalunya esdevé un estat independent aquesta estratègia queda obsoleta, si més no en els seus plantejaments tàctics. Seria possible encetar una altra via: que els valencians i balears conscients de la seua catalanitat adquirissen la ciutadania de la República catalana i que es reivindicassen com a minoria nacional dins d'Espanya, amb drets lingüístics i culturals protegits per la Catalunya independent. Els valencians i els balears de passaport català es reduirien així a una minoria nacional d'un estat veí, enmig d'una població majoritàriament espanyola. Aquest no sembla un camí amb massa perspectives. Això no vol dir que la futura República catalana no concedesca la ciutadania del nou estat als habitants de la resta dels Països Catalans que han treballat per la mateixa idea nacional. Però el projecte no pot ser d'adscripcions individuals sinó territorials. Les forces valencianes i balears hauran de construir els seus respectius països com a subjectes polítics, hauran de cohesionar les seues societats al voltant d'un sobiranisme entès

també com una oportunitat de progrés social. Però això no significa seguir mimèticament el procés del Principat: allí l'autonomisme és una fase superada, perquè una àmplia majoria social s'ha fet conscient dels seus límits. En canvi, al País Valencià i a les Balears la política immediata no pot apel·lar al sobiranisme, perquè les respectives autonomies encara no són vies esgotades, encara queda per recórrer tot el camí que la Catalunya autònoma va fer en el seu moment. Perquè, amb totes les limitacions, també va acomplir objectius necessaris, com —per exemple— la immersió lingüística, la creació d'un espai de comunicació propi i ampliar el sentit de pertinença d'àmplies capes immigrades. I tot això, al País Valencià i a les Balears encara està per fer. Les institucions autonòmiques han estat segregades i desvirtuades per una dreta espanyolista, anticatalanista i depredadora, i encara no han pogut ser posades al servei de la ciutadania i de la recuperació de la dignitat col·lectiva. A curt termini, el repte que tenen plantejats aquests territoris —més complex és encara el cas de la Franja de Ponent i el de la Catalunya Nord— és bastir un consens social entre les forces progressistes —federalistes i sobiranistes— per dotar de veritable contingut

l'autogovern autonòmic i, vingut el cas, d'ampliar-lo. El més segur és que, a la llarga, la intransigència constitutiva d'Espanya acabarà per fer evident a la ciutadania els límits del model autonòmic. Aleshores ja estarem en una nova fase, en què la reivindicació sobiranista pot esdevenir una força determinant. No cal dir que, en aquest procés, la desactivació de l'anticatalanisme i la creació de complicitats amb la República catalana contribuiran al fet que, en un futur més o menys llunyà, un País Valencià i unes Illes Balears sobiranes trien majoritàriament l'articulació política —federal, confederal o amb d'altres fórmules— amb la Catalunya independent. Aleshores la idea dels Països Catalans haurà deixat de ser «una pura il·lusió de l'esperit» per esdevenir un projecte polític —i cultural, evidentment— tangible. Però ara convé tocar de peus a terra: la dialèctica de la història pot prendre girs inesperats, però difícilment ofereix dreceres que permeten cremar etapes. ◀